

แบบวิธีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1

โ ค ท น อ า ร ช ย า

ค ณ ะ ก ร ะ ມ ก า ร က า ร ล ე օ ก ต ั ง

องค์ประกอบของสภาผู้แทนราษฎร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วย

(1) ส.ส. ที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน 400 คน

(2) ส.ส. ที่มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจำนวน 100 คน

การเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เป็นการลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมควรรับเลือกตั้งเป็นรายบุคคล โดยเลือกผู้สมัคร 1 คน ในแต่ละเขตเลือกตั้ง ซึ่งมีทั้งหมด 400 เขตเลือกตั้งทั่วประเทศ ผู้ชนะการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งได้คือผู้สมัครที่ได้รับคะแนนสูงสุดในเขตเลือกตั้งนั้น

การเลือกตั้ง ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ เป็นการลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พิจารณาเมืองจัดทำขึ้น โดยเลือกบัญชีรายชื่อของพิจารณาเมืองพิจารณาที่นี่เพียงพิจารณาเดียว ในการค้านวนหาผู้ได้รับเลือกตั้งให้กระทำการดังนี้ นับคะแนนที่แต่ละบัญชีรายชื่อได้รับในแต่ละเขตเลือกตั้ง (หมายถึงคะแนนของ “บัตรดี” ไม่นับ “บัตรเสีย” หรือที่ภาษาอังกฤษ “ไม่ลงคะแนน”) แล้วนำคะแนน

จากทั้ง 400 เขตเลือกตั้งทั่วประเทศไปรวมกันได้เป็นคะแนนรวมที่แต่ละบัญชีรายชื่อได้น้อยกว่าร้อยละ 5 ของคะแนนรวมของทุกบัญชีรายชื่อ ก็ให้คัดบัญชีรายชื่อหนึ่งออก ต่อไปนี้จะขอใช้คำว่า “คะแนนรวมของทุกบัญชีรายชื่อที่เกิน 5%” ในความหมายที่เป็นคะแนนรวมที่ทุกบัญชีรายชื่อได้รับในระดับประเทศ หักลบด้วยคะแนนรวมของบัญชีรายชื่อที่ได้รับคะแนนรวมน้อยกว่าร้อยละ 5

ให้นำคะแนนรวมของทุกบัญชีรายชื่อที่เกิน 5% มาหารด้วย 100 (จำนวน 100 นี้คือจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ) ก็จะได้คะแนนเฉลี่ยต่อ ส.ส. 1 คน ในการคำนวณว่าพิจารณาเมืองซึ่งบัญชีรายชื่อได้รับคะแนนเกินร้อยละ 5 จะมี ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อจำนวนเท่าไรนั้น ให้นำคะแนนรวมที่บัญชีรายชื่อของพิจารณาได้รับไปหารด้วยคะแนนเฉลี่ยต่อ ส.ส. 1 คน ผลลัพธ์ที่เป็นจำนวนเต็มก็คือจำนวน ส.ส. ที่จะมาจากบัญชีรายชื่อหนึ่งเอง อย่างไรก็ต้องทำการข้างต้นยังมีเศษจากการหารที่ยังไม่นำมาคิด เนื่องจาก การมีเศษเหลืออยู่ ทำให้จำนวน ส.ส. ที่คำนวณได้จากผลหารที่เป็นเลขจำนวนเต็มเมื่อรวมทุกพิจารณาจัดได้ไม่ถึง 100 คน เพื่อให้ได้ ส.ส. ครบ 100 คน ก็จะมาพิจารณา

ว่าบัญชีรายชื่อได้มีเศษจากการหารจำนวนมากที่สุด ก็ให้เพิ่มจำนวน ส.ส. ให้แก่บัญชีรายชื่อนั้นอีก 1 คน แล้วมาพิจารณาบัญชีรายชื่อที่มีเศษจากการหารมากเป็นลำดับต่อไป เพื่อเพิ่มจำนวน ส.ส. ให้แก่บัญชีรายชื่อนั้นอีก 1 คน ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนจำนวน ส.ส. จากทุกบัญชีรายชื่อร่วมกันได้ครบจำนวน 100 คน

เมื่อทราบจำนวน ส.ส. ที่พิเศษจากแต่ละบัญชีรายชื่อ ก็เกิน 5% แล้ว ก็ไม่เป็นการยากที่จะรู้ข้อของ ส.ส. เพราะข้อของ ส.ส. ก็คือข้อในลำดับแรก ๆ ของบัญชีรายชื่อนั้นเอง เช่น บัญชีรายชื่อหนึ่งพิเศษ ส.ส. จำนวน 15 คน 15 คนแรกของบัญชีรายชื่อนั้นจะได้รับเลือกเป็น ส.ส.

2. ตัวอย่างการคำนวณจำนวน ส.ส. และการกำหนดตัวผู้ได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ

เนื่องจากการเลือกตั้ง ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อเป็นเรื่องใหม่ จึงขอยกตัวอย่างประกอบเพื่อให้เข้าใจความเข้าใจดังนี้

สมมติว่ามีพระครุฑ์การเมือง 7 พระครุฑ์ที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อและผลการนับคะแนนในเขตเลือกตั้ง เป็นดังนี้

ชื่อพระครุฑ์การเมือง	คะแนนที่ได้รับในเขตเลือกตั้งหนึ่ง
1. พระครุฑ์จันทร์	10,000
2. พระครุฑ์อังคาร	15,000
3. พระครุฑ์พุธ	2,000
4. พระครุฑ์พุทธ์	29,000
5. พระครุฑ์ศุกร์	17,000
6. พระครุฑ์เสาร์	3,000
7. พระครุฑ์อาทิตย์	4,000

เมื่อนำคะแนนจากเขตเลือกตั้ง 400 เขตทั้งประเทศมารวมกัน สมมติว่าได้คะแนนรวมดังนี้

ชื่อพระครุฑ์การเมือง	คะแนนทั้งประเทศที่ได้รับ
1. พระครุฑ์จันทร์	4,050,000
2. พระครุฑ์อังคาร	6,120,000
3. พระครุฑ์พุธ	700,000
4. พระครุฑ์พุทธ์	12,500,000
5. พระครุฑ์ศุกร์	7,330,000
6. พระครุฑ์เสาร์	900,000
7. พระครุฑ์อาทิตย์	1,400,000
รวมคะแนนทุกบัญชี	33,000,000

รวมคะแนนที่ทุกบัญชีได้รับในระดับประเทศเท่ากับ 33 ล้านคะแนน ร้อยละ 5 ของคะแนนรวมนี้เท่ากับ 1.65 ล้านมี 3 บัญชีที่ได้รับคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 5 คือ บัญชีของพระครุฑ์ พุธ พระครุฑ์เสาร์ และพระครุฑ์อาทิตย์ ทั้ง 3 บัญชีที่ได้รับคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 5 คือ บัญชีของพระครุฑ์ พุธ พระครุฑ์เสาร์ และพระครุฑ์อาทิตย์ ทั้ง 3 บัญชีนี้ได้คะแนน 3.0 ล้านคะแนน เมื่อหักคะแนนเหล่านี้ออกไปจากคะแนนรวมของทุกบัญชี จะได้ 30.0 ล้านคะแนน คะแนนเหลือ 5 ต่อ ส.ส. 1 คน จึงเท่ากับ 0.30 ล้านคะแนน เมื่อเอาคะแนนเหลือนี้ไปหารคะแนนของบัญชีรายชื่อที่เกินร้อยละ 5 จะได้ผลลัพธ์ ดังนี้

ชื่อพระครุฑ์การเมือง	คะแนนของบัญชีรายชื่อหารด้วย		
	คะแนนเฉลี่ยต่อ ส.ส. 1 คน	จำนวนเต็ม	เศษ
1. พระครุฑ์จันทร์	13	150,000	
2. พระครุฑ์อังคาร	20	120,000	
3. พระครุฑ์พุทธ์	41	200,000	
4. พระครุฑ์ศุกร์	24	130,000	
รวมจำนวน ส.ส.	98		

จากผลลัพธ์ข้างต้นได้จำนวน ส.ส. รวม 4 บัญชีรายชื่อ แล้วยังไม่ครบ 100 คน (ยังขาดอีก 2 คน) ก็ให้พิจารณา

เศรษฐกิจการหาร พรรคพุทัศมีเศษมากที่สุด จะได้ ส.ส. เพิ่ม 1 คน ถัดไปเป็นพรรคจันทร์ ซึ่งได้ ส.ส. เพิ่มอีก 1 คน เช่นกัน ผลการเลือกตั้งจึงเป็นดังนี้

ชื่อพรรคการเมือง	จำนวน ส.ส. ที่ได้รับเลือกตั้ง (คน)
1. พรรคจันทร์	14
2. พรรคอัชการ	20
3. พรรคพุทัศ	42
4. พรรคศุกร์	24
รวมจำนวน ส.ส.	100

หมายความว่า จากบัญชีรายชื่อของพรรคจันทร์ 14 คนแรกของบัญชีนี้ได้เป็น ส.ส. 20 คนแรกของบัญชีรายชื่อของพรรคอัชการได้เป็น ส.ส. 42 คนแรกของบัญชีรายชื่อของพรรคพุทัศได้เป็น ส.ส. และ 24 คนแรกของบัญชีรายชื่อของพรรคศุกร์ได้เป็น ส.ส.

3. แบบวิธีการเลือกตั้ง ส.ส.

การเลือกตั้งเป็นการเลือกผู้ที่จะไปทำหน้าที่นิติบัญญัติ (เลือก ส.ส. ไปออกกฎหมาย) แทนประชาชน โดยประชาชน เป็นผู้เลือกตามหลักที่ให้ทุกคนได้ออกเสียงลงคะแนน (Universal suffrage) (แต่เดิมมีการจำกัดสิทธิ์การออกเสียงลงคะแนนในหลายประเทศ เช่น ผู้หญิงไม่มีสิทธิ์ คนไม่เสียภาษีไม่มีสิทธิ์ คนไม่จบการศึกษาไม่มีสิทธิ์ เป็นต้น แต่ปัจจุบัน หลักที่ให้ทุกคนได้ออกเสียงลงคะแนนนี้กลายเป็นหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยที่นานาประเทศให้การยอมรับ) ดังนั้น หลักการสำคัญของการเลือกตั้งก็คือ

- (1) ความเสมอภาค
- (2) ความเป็นตัวแทน (representation)

ได้มีการคิดคันแบบวิธีการเลือกตั้งหลายแบบวิธีเพื่อนำหลักความเป็นตัวแทนนี้ไปประยุกต์ โดยมีหลักเกณฑ์ประกอบ อาทิ

แบบวิธีการเลือกตั้งที่สำคัญ 3 แบบวิธีคือ
 (1) ถือคะแนนสูงสุด (majority vote)
 (2) ถือความเป็นตัวแทนแบบสัดส่วน (proportional representation)

(3) แบบวิธีผสมผสานของ 2 แบบวิธีแรก
 แต่ภายใต้แบบวิธีต่างๆ เหล่านี้ ยังมีการแบ่งเป็นแบบวิธีย่อยได้หลายแบบวิธี ซึ่งจะขอนำมาเสนอไว้โดยสังเขป โดยหวังว่าจะให้เห็นภาพการเลือกตั้งในมุมมองที่กว้างขึ้น และเกิดความเข้าใจในหลักการและเหตุผลของแบบวิธีการเลือกตั้ง ส.ส. ของไทยได้ดีขึ้นบ้างไม่นากกันอย

4. แบบวิธีการเลือกตั้งที่ถือคะแนนสูงสุด

4.1 วิธีการลงคะแนนเลือกตั้ง

แบบวิธีนี้มีความเรียนง่าย คือผู้สมัครที่ได้รับคะแนนสูงสุดเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง อย่างไรก็ต้องแบบวิธีนี้ยังแบ่งเป็นแบบวิธีย่อยได้ดังนี้

- (1) การเลือกตั้งแบบหนึ่งเขตหนึ่งคน
- (2) การเลือกตั้งแบบหนึ่งเขตหลายคน

4.1.1 การเลือกตั้งแบบหนึ่งเขตหนึ่งคน

การเลือกตั้งแบบหนึ่งเขตหนึ่งคนเป็นที่แพร่หลายมากที่สุด สอดคล้องกับหลักความเสมอภาค และมีความเป็นตัวแทนของเขตพื้นที่ที่ขัดเจนน้อยจากความเป็นตัวแทนของปวงชน

การเลือกตั้งแบบหนึ่งเขตหนึ่งคน อาจแบ่งได้เป็น

- (1) การเลือกตั้งรอบเดียว
- (2) การเลือกตั้งสองรอบ
- (3) การเลือกตั้งรอบเดียวโดยจัดลำดับความชอบ (preferential)

(1) การเลือกตั้งรอบเดียว (first past the post FPTP)

ในการเลือกตั้งรอบเดียว ผู้ที่ได้รับคะแนนสูงสุด

จะได้รับเลือกตั้ง แม้ว่าบานาหิครึ่งผู้เลือกตั้งส่วนใหญ่จะไม่เลือกเข้าผู้นั้นก็ตาม

ด้วยว่า เช่น ในการเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งหนึ่ง ผลการนับคะแนนเป็นดังนี้

ชื่อผู้สมัคร	คะแนนที่ได้รับ
1. นายมกราคม	30,000
2. นายกุณภาพันธ์	25,000
3. นายมีนาคม	20,000
4. นางสาวเมษาณ	15,000
5. นายพฤษภาคม	10,000

ปรากฏว่า นายมกราคมได้รับเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียง 30,000 คะแนนจากคะแนนเสียงทั้งหมด 100,000 คะแนน หมายความว่า 70,000 คน ไม่ได้เลือกนายมกราคม นั้นคือเข้าเป็นผู้แทนของเสียงข้างน้อยในเขตเลือกตั้งของเข้า การเลือกตั้งแบบหนึ่งเขตหนึ่งคนรอบเดียว มีใช้อ่องเพร หลาย เช่น ในประเทศไทย อังกฤษ เครื่องจักรภาพอังกฤษ และ สหรัฐอเมริกา ปัจจุบันการเลือกตั้งแบบหนึ่งเขตเลือกตั้ง ของประเทศไทยจัดอยู่ในแบบวิธีเลือกตั้งนี้

(2) การเลือกตั้งสองรอบ (two round system TRS)

เพื่อที่จะแสดงให้เห็นของเสียงข้างมากในเขตเลือกตั้ง จึงได้มีการคิดค้นการเลือกตั้งสองรอบขึ้น ด้านในรอบแรกมีผู้สมัครที่ได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของคะแนนเสียงทั้งหมด ก็จะเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งในรอบแรก ไม่ต้องมีการเลือกตั้งในรอบสอง ด้วยว่า เช่น ในเขตเลือกตั้งหนึ่ง ผลการนับคะแนนเป็นดังนี้

ชื่อผู้สมัคร	คะแนนที่ได้รับ
1. นางมิถุนายน	50,001
2. นายกรกฎาคม	30,000
3. นายสิงหาคม	19,999

นางมิถุนายนได้รับเลือกตั้งในรอบแรก เพราะได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง (มีคะแนนเสียงทั้งหมด 100,000 คะแนน กึ่งหนึ่งคือ 50,000 คะแนน) แต่ถ้าไม่มีผู้ได้คะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง (กรณีด้วยว่า เช่น ก่อนหน้านี้) ก็ให้มีการออกเสียงลงคะแนนในรอบสอง

ในการเลือกตั้งรอบสองจำนวนผู้สมัครอาจเปลี่ยนแปลงไปโดยการขอดอนดัว เช่น มีการถอนตัวตามสมัครใจหรือตามข้อตกลงเชิงพันธมิตรระหว่างพรรคการเมือง หรือโดยบังคับของกฎหมาย เช่น กฎหมายที่อาจกำหนดให้เหลือผู้สมัครเพียง 2 คน (กรณีของด้วยว่า ก่อนหน้านี้ ก็จะเหลือแต่เฉพาะนายมกราคมและนางกุณภาพันธ์) หรือกำหนดให้เหลือแต่ผู้สมัครที่ได้รับคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละ 12.5 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น (ยกเว้นกรณีผู้ได้รับคะแนนเสียงดังกล่าวมีไม่ถึง 2 คน ก็ให้คงผู้สมัครที่ได้รับคะแนนเสียงสูงสุดสองคนแรกไว้) (ในกรณีของด้วยว่า ก่อนหน้านี้ นางสาวเมษาณได้รับคะแนน 15% ของคะแนนเสียงทั้งหมด แต่อาจได้คะแนนไม่ถึง 12.5% ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ก็อาจถูกตัดออกจากรอบสองพร้อมกับนายพฤษภาคม)

ในการเลือกตั้ง ผู้ที่ได้รับคะแนนสูงสุดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง แต่เนื่องจากการขอดอนดัวก็ต้องมีการมีภัยเงียบ บังคับเพื่อลดจำนวนผู้สมัครก็ต้องมีการมีภัยเงียบ ผู้สมัครในรอบสองเพียงสองคน ทำให้ผู้ชนะมักได้รับคะแนนเกินกึ่งหนึ่งของคะแนนเสียงทั้งหมด

ในการเลือกตั้งแบบสองรอบ ผู้เลือกตั้งมักเลือกผู้สมัครที่ตนชอบมากที่สุดในรอบแรก และเลือกผู้สมัครที่ตนชื่นชอบที่สุดในรอบสอง ตามสูตรที่ว่า “รอบแรกเราเลือก รอบสองเขากำจัด” การเลือกตั้งแบบนี้มีใช้อยู่ในประเทศไทย อังกฤษ และประเทศไทยอื่น ๆ ประมาณ 30 ประเทศ

(3) การเลือกตั้งรอบเดียวโดยจัดลำดับความชอบ (alternative vote AV)

การเลือกตั้งแบบสองรอบรอบมีข้อเสียในเชิงปฏิบัติ

เนื่องจากต้องลิ้นเปลือยต่อไปจ่ายในการจัดการมากขึ้น และต้องรบกวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งถึง 2 ครั้ง ในรอบสองอาจมีการอนหลับทันทีสิทธิมากขึ้น (หรือการกากบาทลงในบัตรเลือกตั้งในช่อง “ไม่ลงคะแนน” มากขึ้น ถ้าไม่มีผู้สมัครรอบสอง ก็ถูกใจ จึงมีการคิดค้นแบบวิธีการเลือกตั้งรอบเดียวแต่ให้ผู้เลือกตั้งขัดลำดับผู้สมัคร ตามลำดับความชอบของตนไว้ด้วย หมายความว่า ในขณะที่ผู้เลือกตั้งลงคะแนน เลือกผู้สมัครคนหนึ่ง เช่นจะเขียนลงในบัตรเลือกตั้งด้วยว่า เขายังเลือกผู้สมัครคนใดในลำดับที่สอง ลำดับที่สามเรื่อยไปจนครบผู้สมัครทุกคน ถ้ามีผู้สมัครคนหนึ่งได้รับคะแนนเสียง (ลำดับแรก) เกินกึ่งหนึ่งของคะแนนเสียงทั้งหมด ผู้สมัครคนนั้นจะได้รับเลือกตั้ง มีเช่นนั้น ก็จะกำจัดผู้สมัครที่ได้รับคะแนนน้อยที่สุดออกไปก่อน แล้วนำบัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนให้เข้ามาพิจารณาว่าบัตรเลือกตั้งเหล่านั้นลงคะแนนให้ใครเป็นลำดับสอง ก็เอกสารแนบลำดับสองของบัตรเลือกตั้งเหล่านี้ไปเพิ่มให้แก่ผู้สมัครคนอื่น ๆ เมื่อเพิ่มคะแนนลำดับสองให้แล้ว ยังไม่มีผู้สมัครคนใดได้คะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง ก็เอกสารแนบลำดับสามของบัตรเลือกตั้งของผู้สมัครที่จะกำจัดออกไปมาเพิ่มให้แก่ผู้สมัครคนอื่น ๆ อีก และกระทำเป็นนี้เรื่อย ๆ ไปจนกระทั่งได้ผู้สมัครที่ได้คะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง

ตัวอย่างเช่น ในเขตเลือกตั้งหนึ่งมีผู้สมัคร 4 คน และมีคะแนนเสียงรวม 80,000 คะแนน คะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งคือตั้งแต่ 40,001 คะแนน เป็นต้นไป สมมติว่าคะแนนเสียง (ลำดับแรก) เป็นดังนี้

ชื่อผู้สมัคร	คะแนนที่ได้รับ
1. นางสาวกันยายน	35,000
2. นายตุลาม	21,000
3. นายพุศจิกายน	14,990
4. นายธนวัฒน์	10,000

นายธนวัฒน์ต้องถูกกำจัดออกไป ก็เอกสารแนบเสียงลำดับอื่น ๆ ที่ปรากฏในบัตรเลือกตั้งที่เลือกนายธนวัฒน์ (ในลำดับแรก) มาพิจารณา ปรากฏว่าคะแนนลำดับสองเป็นดังนี้

ชื่อผู้สมัคร	คะแนนที่ได้รับ
1. นางสาวกันยายน	6,000
2. นายตุลาม	2,500
3. นายพุศจิกายน	1,500

เมื่อรวมคะแนนลำดับแรกของตนกับคะแนนลำดับสองที่ปรากฏในบัตรที่เลือกนายธนวัฒน์ (ในลำดับแรก) แล้วปรากฏว่า นางสาวกันยายนได้รับคะแนน 41,000 คน ซึ่งเกินกึ่งหนึ่งจึงได้รับเลือกตั้ง

การเลือกตั้งรอบเดียวโดยจัดลำดับความชอบเป็นนี้ มีความยุ่งยากในการลงคะแนนและในการนับคะแนน ขณะนี้ มีใช้อิฐในประเทศสาธารณรัฐเชีย และเคยใช้ในประเทศคานาดา

4.1.2 การเลือกตั้งแบบหนึ่งเขตหลายคุณ

การเลือกตั้งแบบหนึ่งเขตหลายคุณไม่ค่อยเป็นที่นิยม เพราะไม่สอดคล้องกับหลักความเสมอภาค คือ เสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่างเขตเลือกตั้งกันอาจมีน้ำหนักไม่เท่ากัน (เพราเขตเลือกตั้งอาจมีจำนวน ส.ส. ต่างกัน) อีกทั้งความเป็นตัวแทนของประชาชนในพื้นที่เป็นเขตเลือกตั้งก็ล้มเครือด้วย เพราะแต่ละเขตมีตัวแทนหลายคุณ

การเลือกตั้งแบบหนึ่งเขตหลายคุณยังแบ่งเป็นวิธี ต่าง ๆ กัน เช่น

(1) เลือกตั้งทั้งพวง (block vote BV)

พระราชบัญญัติผู้สมัครตามจำนวน ส.ส. ก็มีเงื่อนไขเลือกตั้งนั้น และผู้เลือกตั้งเลือกผู้สมัครทั้งพวงหรือทั้งพวง โดยทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งเครื่องหมาย

เดียว ผู้สมัครชุดใดได้รับคะแนนสูงสุดก็ได้รับเลือกตั้งทั้งชุด

(2) เลือกตั้งเป็นรายบุคคลตามจำนวน ส.ส. ของเขตเลือกตั้ง

ในกรณีนี้ ผู้เลือกตั้งมีเสรีภาพในการเลือกมากขึ้น ไม่ต้องเลือกทั้งพวงตามที่พระองค์การเมืองเสนอมา ในเขตเลือกตั้งหนึ่ง ๆ อาจเลือกผู้สมัครจากหลายพระองค์การเมือง และในเขตเลือกตั้งนั้นอาจมีผู้แทนราชภารกิจมาจากการพระองค์การเมือง แบบวิธีนี้ยิ่งเพิ่มความลับสนในเรื่องความเป็นตัวแทน การเลือกตั้งพวงอาจกล่าวได้ว่าพระองค์การเมืองที่ชนะเป็นตัวแทนของประชาชนในเขตเลือกตั้งนั้น การเลือกตั้งเป็นรายบุคคลอาจขาดลักษณะดังกล่าว

การเลือกตั้งแบบวิธีนี้เคยมีในประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทย แต่ปัจจุบันดูเหมือนจะเลิกกันเกือบหมดแล้ว แต่ก็มีใช้อยู่บ้าง เช่น ในการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกโดยการเลือกตั้งโดยอ้อมในประเทศฝรั่งเศส

(3) เลือกตั้งเป็นรายบุคคลโดยเลือกได้คนเดียว (single non-transferable vote: SNTV)

แม้ว่าในเขตเลือกตั้งหนึ่งจะมี ส.ส. ได้หลายคน แต่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถเลือกผู้สมัครได้คนเดียว ผู้สมัครที่ได้รับเลือกตั้งได้แก่ผู้สมัครในจำนวนที่ต้องการของเขตเลือกตั้งนั้นที่ได้รับคะแนนมากกว่าผู้สมัครคนอื่น ๆ วิธีนี้จะมีปัญหามากสำหรับการเลือกตั้งระบบพระค์ ถ้าพระค์ส่งผู้สมัครที่มีความรู้ความสามารถหลากหลาย คน ก็คงจะไปแข่งขันและแบ่งชิงคะแนนกันเอง

อย่างไรก็ตี การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ในประเทศไทย ซึ่งจะเลือกตั้งเป็นครั้งแรกในต้นปีพ.ศ. 2543 นั้น จะใช้การเลือกตั้งแบบวิธีนี้ โดยมีเหตุผลสำคัญคือ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่เกี่ยวข้องกับระบบพระค์ คือในทางปฏิบัติ ถ้าพระองค์การเมืองพระองค์หนึ่งแอบสนับสนุนผู้สมัคร

เป็น ส.ว. (ซึ่งการสนับสนุนนี้ติดกฎหมาย) ก็คงสนับสนุนได้สัก 1-2 คน ต่อเขตเลือกตั้ง (ซึ่งได้แก่เขตจังหวัด ถ้าสนับสนุนมากกว่านั้นก็จะไปแข่งขันกันเอง การเลือกแบบวิธีสำหรับการเลือกตั้ง ส.ว. อาจเป็นเพราะไม่อยากให้พระองค์การเมืองแอบสนับสนุนจนเลือก ส.ว. แบบยกทีม แต่แบบวิธีเลือกตั้งนี้มีข้อเสียที่สำคัญในเรื่องความเสมอภาค

กล่าวคือ แม้ว่าผู้เลือกตั้งทุกคนมีสิทธิเท่ากันคือเลือกผู้สมัคร 1 คน แต่ผลการเลือกตั้งอาจแตกต่างกันได้มาก ตัวอย่างเช่น ถ้าเขตเลือกตั้งหนึ่งมี ส.ว. ได้ 10 คน ผู้สมัครที่ได้รับเลือกตั้งโดยคะแนนมากที่สุด สมมติว่าได้รับคะแนนเสียง 1,000,000 คะแนน ส่วนผู้สมัครที่ได้คะแนนมากเป็นลำดับที่ 10 ก็ได้รับเลือกตั้งเช่นกัน สมมติว่าได้รับคะแนนเสียง 50,000 คะแนน ในแข่งขันเรื่องความเป็นตัวแทนผู้ที่ได้รับเลือกตั้งคนแรกเป็นตัวแทนของคน 1 ล้านคน ส่วนผู้ที่ได้รับเลือกตั้งในลำดับที่ 10 เป็นตัวแทนของคน 5 หมื่นคน ซึ่งต่างกัน 20 เท่าในตัวอย่างนี้

การเลือกตั้งแบบหนึ่งเขตหลายคน แต่ผู้เลือกสามารถเลือกผู้สมัครได้เพียงคนเดียว นี้ มีลักษณะที่คล้ายการเลือกตั้งแบบสัดส่วนอยู่บ้าง บางครั้งจึงจัดว่าเป็นการเลือกตั้งกึ่ง-สัดส่วน (semi-proportional)

4.2 ข้อดี-ข้อเสียของแบบวิธีการเลือกตั้งที่ถือคะแนนสูงที่สุด

(1) ข้อดี

ข้อดีที่สำคัญมี อาทิตย์

- ความเรียบง่าย
- เอื้ออำนวยต่อการเกิดเสียงข้างมากในสภาพที่มีเสียงรบกวน

- ความรู้จักและความใกล้ชิดระหว่างผู้เลือกตั้ง กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้ได้รับเลือกตั้งสามารถอ้างได้ว่าตนเป็นปากเสียงให้ประชาชนในเขตเลือกตั้งได้อย่าง

เต็มที่

- ลดบทบาทของผู้บริหารพรครการเมืองในส่วนกลาง เพราะผู้บริหารต้องคำนึงว่าซัยชนะในการเลือกตั้งไม่ได้ขึ้นอยู่กับผลงานของพรครการเมืองอย่างเดียว หากขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของผู้สมัคร

(2) ข้อเสีย

แบบวิธีการเลือกตั้งที่ถือคะแนนมากที่สุดมักถูกวิจารณ์ว่าขาดความยุติธรรม และบางครั้งก็เปิดโอกาสให้เกิดพันธมิตรทางการเมืองที่ไม่ชอบมาหากล

ตัวอย่างเช่น เมื่อพิจารณาผลการเลือกตั้งจากเขตเลือกตั้ง 3 เขต คือ เขต ก., เขต ข. และเขต ค. สมมติว่าผลการเลือกตั้งเป็นดังนี้

ชื่อผู้สมัคร	คะแนนที่ได้รับ	ผลการเลือกตั้ง
	เขต ก. เขต ข. เขต ค.	
1. พรครจันทร์	30,000 10,000 25,000	ได้ ส.ส. 2 คน
2. พรครอังคาร	10,000 60,000 20,000	ได้ ส.ส. 1 คน

พรครจันทร์ได้ ส.ส. 2 คน จากคะแนนเสียง 65,000 คะแนน ใน 3 เขตเลือกตั้ง ในขณะที่พรคร อังคารได้ ส.ส. 1 คน จากคะแนนเสียง 90,000 คะแนน กรณีที่เกิดขึ้นในประเทศไทยคือ ในปี ค.ศ. 1974 เพื่อเลือกตั้ง ส.ส. พรครແຮງงาน 1 คน ต้องการคะแนนเสียง 35,915 คะแนน เพื่อเลือกตั้ง ส.ส. พรครอนุรักษ์นิยม 1 คน ต้องการคะแนนเสียง 37,777 คะแนน แต่ถ้าเป็น ส.ส. พรครลีเบอรัล จะต้องการคะแนนเสียงมากถึง 411,288 คะแนน และได้เคยเกิดกรณีที่พรครการเมืองที่ชนะเลือกตั้ง (ได้ทั้งหมดในสภามากกว่า) ได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้ง กึ่งประเทศไทยอยกว่า คือในปี ค.ศ. 1951 พรครอนุรักษ์นิยมได้ ส.ส. มากกว่า (321 คน) แต่ได้คะแนนเสียง 47.4% ในขณะที่พรครແຮງงานได้ ส.ส. น้อยกว่า (295 คน) กึ่ง ๆ ที่ได้คะแนนเสียงมากกว่า (48.8%) จากตัวอย่างข้างต้นนี้

แสดงให้เห็นว่า แบบวิธีการเลือกตั้งที่ถือคะแนนเสียงสูงสุด (first past the post) ไม่ยุติธรรมต่อบรรดาผู้แพ้ซึ่งรวมกันแล้วอาจมีคะแนนเสียงมากกว่าผู้ชนะ แต่คะแนนเสียงเหล่านี้จะไม่มีผู้แทน ไม่มีใครเป็นปากเป็นเสียงแทนให้ในสภา กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ จำนวนที่นั่งในสภาไม่ได้เป็นปฏิภาคหรือเป็นสัดส่วนกับคะแนนเสียงที่ได้รับ ใน การประมวลข้อมูลเชิงสถิติเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ส.ส. ในประเทศไทยอังกฤษ พนบฯอัตราส่วนของจำนวนที่นั่งในสภากองสองพรครใหญ่แม้จะอยู่ระหว่างอัตราส่วนของคะแนนเสียงยกกำลัง 2 กับอัตราส่วนของคะแนนเสียงยกกำลัง 3 ดังนี้

$$\frac{(\text{คะแนน}\text{ พรครແຮງงาน})^2}{(\text{คะแนน}\text{ พรครอนุรักษ์นิยม})^2} \leq \frac{\text{จำนวน ส.ส. พรครແຮງงาน}}{\text{จำนวน ส.ส. พรครอนุรักษ์นิยม}} \leq \frac{(\text{คะแนน}\text{ พรครແຮງงาน})^3}{(\text{คะแนน}\text{ พรครอนุรักษ์นิยม})^3}$$

ถ้าคะแนนต่างกันเล็กน้อย เช่น ต่างกัน 10% หรืออยู่ในอัตราส่วน 1.1 ถ้าเป็นไปตามกฎยกกำลัง 3 จำนวน ส.ส. อาจอยู่ในอัตราส่วน $(1.1)^3 = 1.31$ หรือต่างกัน 31% หรือถ้าเป็นไปตามกฎยกกำลัง 2 จำนวน ส.ส. อาจอยู่ในอัตราส่วน $(1.1)^2 = 1.21$ หรือต่างกัน 21%

การใช้แบบวิธีการเลือกตั้งสองรอบในประเทศฝรั่งเศส ที่ไม่ได้ช่วยแก้ไขปัญหาที่ว่าอัตราส่วนของ ส.ส. ไม่ตรงกับอัตราส่วนของคะแนนเสียง เช่น ในปี ค.ศ. 1959 ส.ส. พรครคอมมิวนิสต์ 1 คน เป็นตัวแทนผู้เลือกตั้ง 388,200 คน โดยเฉลี่ย ในขณะที่ ส.ส. ของพรคร UNR 1 คน เป็นตัวแทนผู้เลือกตั้ง 19,100 คน โดยเฉลี่ย ส่วนในปี ค.ศ. 1993 พรครนิเวศวิทยาและพรครแนวร่วมแห่งชาติได้คะแนนรวมกัน 23% แต่ไม่มี ส.ส. ในสภาเลยแม้แต่คนเดียว

(3) สรุป

แบบวิธีการเลือกตั้งที่ถือคะแนนสูงสุดมีข้อดีหลายประการ เช่น ความเรียบง่ายและการอี๊ดต่อการเกิดเสียง

ข้างมากในสภารัฐ หรือทำให้พระคริสต์เมืองใหญ่ได้เปรียบ
แต่ข้อดีนี้ก็เป็นข้อเสียในทัศนะของพระคริสต์เมืองขนาดเล็ก
และในท้องถิ่นที่ไม่สามารถเข้าใจแบบพหุนิยม

5. แบบวิธีการเลือกตั้งแบบสัดส่วน (proportional representation)

5.1 วิธีการลงคะแนนเลือกตั้ง

การเลือกตั้งแบบสัดส่วนมีรัฐสภาประสมค์ที่จะให้จำนวน
ส.ส. ของพระคริการเมืองเป็นสัดส่วนกับคะแนนเสียงที่พระคริ
การเมืองนั้นได้รับ แบบวิธีการเลือกตั้งแบบนี้ถืออัตราส่วน
ของคะแนนเป็นสำคัญ อัตราส่วนของจำนวนที่นั่งในสภา
ของพระคริการเมือง 2 พระคริ จะมีค่าประมาณเท่ากับอัตรา
ส่วนของคะแนนเสียงของหัวส่องพระคนนั้น โดยไม่ต้องคำ
ยกกำลัง 2 หรือยกกำลัง 3 อย่างในกรณีของการเลือกตั้ง
ที่ถือคะแนนเสียงสูงสุดหมายความว่า ถ้าพระคริการเมือง
หนึ่งได้รับคะแนนเสียง 30% อีกพระคริหนึ่งได้รับ 10% พระคริ
แรกก็ควรมีที่นั่งในสภา 30% และพระคริที่ส่องความมีที่นั่ง
ในสภา 10% เช่นกัน

การเลือกตั้งแบบสัดส่วนมีหลายแบบวิธีย่อยขั้นอยู่กับการกำหนดเขตเลือกตั้งและสูตรการคำนวณที่นั้นในสภาคัดapultองที่สำคัญของการเลือกตั้งแบบสัดส่วนคือพระราชกรณีย์เป็นผู้เสนอรายชื่อผู้สมัครและผู้เลือกตั้งเป็นผู้เลือกบัญชีรายชื่อหรือเลือกพระราชนิพัทธ์ที่เสนอรายชื่อของตัวเอง ซึ่งตรงกับคำกล่าวที่ว่า “พระราชนิพัทธ์เป็นประชาชนเลือกพระราชนิพัทธ์” เมื่อมีการนำแบบวิธีการเลือกตั้งแบบสัดส่วนมาใช้ในประเทศไทย จึงเป็นที่รู้จักกันในชื่อว่าการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ (Party List)

เขตเลือกตั้งแบบสัดส่วนต้องเป็นเขตใหญ่ซึ่งมี ส.ส. ได้
จำนวนมาก หลายประเทศ เช่น นัมเบีย เนเธอร์แลนด์
ใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง แต่ก็มีหลายประเทศ เช่น
ฟินแลนด์ สวีเดนและเนเธอร์แลนด์ และเอมร ใช้ภูมิภาคหรือ
จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภา

ของสหภาพยูโรป ใช้เขตประเทศของแต่ละประเทศสมาชิก
สหภาพยูโรเป็นเขตเลือกตั้ง

5.2 การจัดสรรจำนวน ส.ส. ให้แก่บัญชีรายรับแต่ละบัญชี

การจัดสรรจำนวน ส.ส. ให้แก่บัญชีรายชื่อแต่ละบัญชี จะเป็นไปตามสัดส่วนของคะแนนเสียงที่ได้ระบุขึ้นไว้รับอย่างไรก็ต้องจำนวน ส.ส. ต้องเป็นจำนวนเต็ม เมื่อเอาคะแนนเฉลี่ยต่อ ส.ส. 1 คน (Quota) ไปหารคะแนนที่บัญชีรายชื่อได้รับ ผลลัพธ์การหารที่เป็นจำนวนเต็มคือจำนวน ส.ส. จากบัญชีรายชื่อหนึ่ง สำหรับกรณีเขตเลือกตั้งใหญ่ (ทั่วประเทศ) ซึ่งมี ส.ส. เป็นจำนวนมาก การจัดสรรจำนวน ส.ส. จากผลลัพธ์การหารที่เป็นจำนวนเต็มจะไม่มีปัญหามากนัก คือจัดสรรแล้วจะได้จำนวน ส.ส. รวมทั้งเขตเลือกตั้งใหญ่นั้นเกือบทุกแห่ง จำนวนที่ต้องการดังนั้น จะจัดการกับเศษการหารอย่างไรก็ทำให้เกิดผลแตกต่างเพียงเล็กน้อย สำหรับกรณีเขตเลือกตั้งที่เล็กลง (เช่น เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งตามด้วยอย่างประเทศเยเมน) สูตรการจัดสรรจำนวน ส.ส. โดยพิจารณาจากเศษการหาร จะมีผลมากพอสมควรเกี่ยวกับจำนวนที่นั่งในสภา หรือต่อคะแนนเสียงมากในสภานั้น ดังนั้น จึงมีผู้เสนอสูตรการจัดสรรจำนวน ส.ส. ไว้หลายสูตร ซึ่งจะขอนำเสนอโดยลังๆ เป็นไว้ ณ ที่นี้

(1) การจัดสรรจำนวน ส.ส. เพิ่มเติมตามเคชการหาร
สูตรนี้เป็นสูตรที่ใช้ในการจัดสรรจำนวน ส.ส. ที่ใช้ในการ
เลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของประเทศไทย ซึ่งได้อธิบายไว้
แล้วในข้อ 2 ข้างต้น อย่างไรก็ต้องวินิจฉัยกันเบ็ดเตล็ด
ดังที่ไม่ให้ถูกมองว่าจะทำให้พรรคการเมืองขนาดเล็กมีประโยชน์
บ้างเล็กน้อย โดยขยายตัวอย่างดังนี้ สมมติว่าเขตเลือกตั้ง
หนึ่งมี ส.ส. ได้ 5 คน และมีพรรคร่วมกัน 4 พรรคร่วมกัน โดยแต่ละบัญชีได้รับคะแนนดังนี้

ชื่อผู้สมัคร	คะแนนที่ได้รับ
1. พรrocหนึอ	130,000
2. พรrocได้	85,000
3. พรrocตะวันออก	56,000
4. พรrocตะวันตก	29,000
คะแนนเฉลี่ย ต่อ ส.ส.	คะแนนรวม ทั้งหมด ของเขตเลือกตั้ง = $\frac{\text{จำนวนรวม}}{5} = \frac{300,000}{5} = 60,000$

เมื่อเอาคะแนนเฉลี่ยนี้ไปหารคะแนนที่พรrocการเมืองได้รับ จะได้

ชื่อพรrocการเมือง	คะแนนของบัญชีรายชื่อหารด้วยคะแนนเฉลี่ยต่อ ส.ส. ของเขตเลือกตั้ง		ผลการจัดสรรจำนวน ส.ส.
	จำนวนเต็ม	เศษ	
1. พรrocหนึอ	2	10,000	2
2. พรrocได้	1	25,000	1
3. พรrocตะวันออก	-	56,000	1
4. พรrocตะวันตก	-	29,000	1

เนื่องจากเศษการหารของพรrocตะวันออกและพรrocตะวันตกสูงกว่าเศษการหารของพรrocอื่น ทั้งสองพรrocนี้จึงได้รับ ส.ส. เพิ่มไปอีก 1 คน จากเดิมที่ไม่ได้รับการจัดสรรเลย ถ้าพิจารณาแต่ผลการหารที่เป็นจำนวนเต็ม ผลการจัดสรรจำนวน ส.ส. จึงเป็นดังในตารางข้างต้น

(2) การจัดสรรจำนวน ส.ส. เพิ่มเติมตามคะแนนเฉลี่ยต่อ ส.ส. ของแต่ละพรroc

คะแนนเฉลี่ยต่อ ส.ส. ของแต่ละพรrocคือคะแนนที่พรrocได้รับหารด้วยจำนวน ส.ส. ที่พรrocอาจจะได้รับการจัดสรร การคำนวณจำนวน ส.ส. ในเบื้องต้นก็เหมือนในข้อก่อน คือ พิจารณาจำนวนเต็มของการหารก่อน ซึ่ง

พรrocหนึอได้ ส.ส. 2 คน พรrocได้ ส.ส. 1 คน อีกสองพรrocยังไม่ได้เลย เพื่อที่จะจัดสรร ส.ส. เพิ่มเติม จะสมมติว่าพรrocทุกพรrocได้รับจัดสรรจำนวน ส.ส. เพิ่มอีก 1 คน จำนวน ส.ส. ก็จะกลายมาเป็น 3 คน 2 คน 1 คน และ 1 คน สำหรับพรrocหนึอ ได้ ตะวันออก ตะวันตกตามลำดับ ต่อไปจะคำนวณว่าถ้าจัดสรรจำนวน ส.ส. เช่นนี้จะได้คะแนนเฉลี่ยต่อ ส.ส. ของแต่ละพรrocดังนี้

ชื่อพรrocการเมือง	คะแนนเฉลี่ยต่อ ส.ส. ของพรroc (ถ้าพรrocได้รับจัดสรร ส.ส. เพิ่มอีกคน)	ผลการจัดสรร จำนวน ส.ส.
1. พรrocหนึอ	$130,000/3 = 43,333$	3
2. พรrocได้	$85,000/2 = 42,500$	1
3. พรrocตะวันออก	$56,000/1 = 56,000$	1
4. พรrocตะวันตก	$29,000/1 = 29,000$	-

เนื่องจากจัดสรรจำนวน ส.ส. ไปแล้ว 3 คน (จากจำนวนเต็มของการหารในข้อ (1) ข้างต้น) จึงต้องจัดสรรจำนวน ส.ส. อีก 2 คน โดยจะจัดเพิ่มให้แก่พรrocที่มีคะแนนเฉลี่ยต่อ ส.ส. ของพรrocสูงกว่าพรrocอื่น ซึ่งตามตารางข้างต้นได้แก่ พรrocตะวันออกและพรrocหนึอ สุดท้ายแล้วผลการจัดสรรจำนวน ส.ส. จะเป็นดังในตารางข้างต้น สังเกตได้ว่าผลการจัดสรรต่างไปจากข้อ (1) โดยพรrocได้เสียเปรียบอยู่บ้าง เนื่องจากคะแนนเฉลี่ยต่อ ส.ส. ของพรrocนี้ (ถ้าพรrocได้รับจัดสรร ส.ส. เพิ่มอีก 1 คน) คือ 42,500 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าของพรrocหนึอเพียงนิดเดียว ทำให้พรrocหนึอได้ ส.ส. เพิ่มแต่พรrocได้ไม่ได้รับการจัดสรร

(3) การจัดสรรจำนวน ส.ส. โดยการตัดแบ่งคะแนนเฉลี่ยต่อ ส.ส. ของเขตเลือกตั้ง

การตัดแบ่งคะแนนเฉลี่ยต่อ ส.ส. ของเขตเลือกตั้ง กระทำโดยสมมติว่าจำนวน ส.ส. ของเขตเลือกตั้งมีเพิ่มขึ้นจากจำนวนจริง จากตัวอย่างข้างต้น จะเริ่มต้นโดยสมมติ

ว่าเขตเลือกตั้งมี ส.ส. เพิ่มขึ้น 1 คน (คือ มี ส.ส. 5 + 1 = 6 คน ในด้วยอย่างข้างต้น) การดัดแปลงเพิ่มนี้จะทำให้คะแนนเฉลี่ยมีค่าลดลง กล่าวคือ ผลหารที่เป็นจำนวนเต็มจะเพิ่มขึ้นหรือจัดสรรจำนวน ส.ส. ได้มากขึ้นนั้นเอง แต่ถ้ายังจัดสรรไม่ได้ครบ ก็ให้สมมติว่าเขตเลือกตั้งมี ส.ส. เพิ่มขึ้น 2 คน (คือมี ส.ส. 7 คน) แล้วทำการจัดสรรตามผลหารที่เป็นจำนวนเต็มใหม่ ดังนี้

ชื่อพรรคการเมือง	ผลหารที่เป็นจำนวนเต็มเมื่อเอาคะแนนหารด้วย คะแนนเฉลี่ย	ผลหารที่เป็นเศษส่วนของ คะแนนเฉลี่ย
1. พรรคราษฎร์	$\frac{13,000}{(300,000/6)} = 2$	$\frac{130,000}{(300,000/7)} = 3$
2. พรรคได้	$\frac{85,000}{(300,000/6)} = 1$	$\frac{85,000}{(300,000/7)} = 1$
3. พรรคตะวันออก	$\frac{56,000}{(300,000/6)} = 1$	$\frac{56,000}{(300,000/7)} = 1$
4. พรรคตะวันตก	$\frac{29,000}{(300,000/6)} = -$	$\frac{29,000}{(300,000/7)} = -$

จากตารางข้างต้น พรรคราษฎร์จะได้รับจัดสรร ส.ส. 3 คน พรรคได้และพรรคตะวันออกได้รับพรรคละ 1 คน อย่างไรก็ตี ถ้าสมมติว่าพรรคได้ได้รับคะแนนเสียงเพิ่มอีกประมาณ 800 คะแนน พรรคได้ก็จะได้รับการจัดสรร ส.ส. 2 คน ทำให้จำนวน ส.ส. ที่ได้รับการจัดสรรทั้งหมดเพิ่มเป็น 6 คน แทนที่จะเป็น 5 คน ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ในตอนต้น ซึ่งนับว่าเป็นข้อเสียของการจัดสรรจำนวน ส.ส. ด้วยวิธีนี้

5.3 ข้อดีข้อเสียของการเลือกตั้งแบบสัดส่วน

5.3.1 ข้อดี

การเลือกตั้งแบบสัดส่วน (Proportional representation PR) หรือที่เรียกวันในประเทศไทยว่า การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อหนึ่ง ได้รับการคิดค้นขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงข้อเสียของแบบวิธีเลือกตั้งที่ถือคะแนนสูงสุด (first past the post FPTP) และเพื่อให้สภากาชาดเสียงของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะในประเทศที่เริ่มเข้าสู่ระบบประชารัฐโดยแบ่งเขตและยังมีความแบ่งแยกในเชิงสังคมสูงนั้น การที่กลุ่มที่มีความสำคัญในทุกสังคมทุกกลุ่มมีตัวแทนอยู่ในสภาเป็นเรื่องยากที่จะป่วยให้เกิดความมั่นคงของระบบประชาธิปไตย ข้อดีของการเลือกตั้งแบบสัดส่วนพอสรุปได้ดังนี้

(1) จำนวนที่นั่งในสภาสอดคล้องกับคะแนนเสียงลดการได้เปรียบของพรรคราษฎร์ใหญ่และช่วยให้พรรคลե็กเข้าสู่สภาได้ป้ายขึ้น

(2) คะแนนเสียงไม่สูญเปล่าเหมือนกรณีคะแนนเสียงของผู้แพ้ในการเลือกตั้งที่ถือคะแนนสูงสุด ยิ่งในกรณีที่ไม่มีเกณฑ์คะแนนขั้นต่ำ (ที่บัญชีรายชื่อได้พึงได้รับ ก่อนที่จะจัดสรรที่นั่งในสภาให้แก่บัญชีรายชื่อหนึ่ง) ก็สามารถกล่าวได้ว่าคะแนนเสียงทุกคะแนนมีผลต่อการจัดสรรที่นั่งในสภา

(3) มีความเป็นพหุนิยมสูง เป็นระบบของประชาธิปไตยที่รับฟังเสียงข้างหน้าอย่างมากขึ้น

(4) เนื่องจากทุกคะแนนเสียงมีความหมาย พรรคราษฎร์จึงต้องจัดทำบัญชีรายชื่อของผู้สมัครในนามของพรรคด้วยความระมัดระวัง คือประกอบด้วยบุคคลซึ่งมีคะแนนนิยมสูงในทุกห้องที่ของเขตเลือกตั้ง (ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ใหญ่ เช่น เขตประเทศไทย) รวมทั้งบุคคลซึ่งเรียกร้องคะแนนนิยมได้จากบางกลุ่มโดยเฉพาะ เช่น กลุ่มสตรี ชนกลุ่มน้อย ฯลฯ ทำให้ผู้สมัครในบัญชีรายชื่อมีความหลากหลายของสมควร

(5) ลดลักษณะภูมิภาคนิยม หรือการสร้าง

อาณาจักร เนื่องจากพิธีกรรมเมืองจะต้องหาเลี้ยงจากทุกภูมิภาค (เช่นในกรณีที่ประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง) การครอบครองพื้นที่โดยการดูแลเอาใจใส่พื้นที่นั้นเป็นพิเศษ และถ่ายทอดความนิยมสลักสห Lana ย่อกระทำได้ยาก

(6) เน้นความสำคัญของนโยบายและผลงานของ
พระคริสต์เมืองมากกว่าบุคลิกภาพของผู้สมัคร เนื่องจาก
เขตเลือกตั้งเป็นเขตใหญ่ ผู้ได้รับเลือกตั้งมีลักษณะเป็นผู้
แทนปวงชนมากที่สุด ไม่ใช่เป็นผู้แทนของท้องที่ได้ท้องที่หนึ่ง

(7) ลดทุกจิตรการเลือกตั้ง และการข้อวักันระหว่างผู้สมัครซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ถ้าเขตเลือกตั้งเป็นเขตเล็ก เนื่องจากเขตเลือกตั้งแบบสัดส่วนเป็นเขตใหญ่ การทุกจิตร เป็นการซื้อเสียงจะกระทำให้เกิดประสิทธิผลได้ยาก

5.3.2 ข้อเสีย

การเลือกตั้งแบบสัดส่วนมีข้อเสียที่สำคัญคือ เสียงในสภากจะแตกรืออาจไม่มีพารคได้คําแนนเสียงข้างมาก จึงต้องจัดตั้งรัฐบาลผสมที่อาจขาดเสียรภพหรือขาดสภาพการเป็นผู้นำ อีกประการหนึ่ง ส.ส. มาจากนักชีร้ายชื่อ และเขตเลือกตั้งมีขนาดใหญ่ ทำให้ขาดความสัมพันธ์เข้มพื้นที่ระหว่าง ส.ส. กับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ข้อเสียของ การเลือกตั้งแบบสัดส่วนพอสรุปได้ดังนี้

(1) ความหลากหลายของพระราชการเมืองในสภาคากำทำให้ต้องจัดตั้งรัฐบาลผสม พระคริสต์ฯ อาจมีอำนาจต่อรองสูงเกินกว่าเหตุ เพราะถ้าไม่เข้ากับพระคุณใหญ่พระคุณนั้นจะได้เสียงข้างในสภา พระคุณใหญ่ที่อยากรักด้วยตั้งรัฐบาลจึงต้องเกรงใจพระคริสต์

(2) พระครุฑีมั่นนโยบายสุดโต่ง หรือนโยบาย
ประหาดา ๆ ก็อาจได้รับเลือกตั้ง เช่น พระครุฑีใช้รัฐยันต์
ได้รับเลือกตั้งมาแล้วในประเทศไทย และพระครุฑีนิยม
เนียร์ได้รับเลือกตั้งในโนแอลนด์

(3) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งอาจไม่สามารถลงคะแนนไปช่องทางอื่นได้ เช่น ทาง CDA การเมืองหนึ่งได้ให้พันไปจากรัฐบาลได้ เช่น พรบ. สามารถเข้าร่วมรัฐบาลผสมในเนินเรือรัฐบาลที่ได้เป็นเวลา

17 ปีติดต่อกัน ทั้ง ๆ ที่คะแนนนิยมลดลง

(4) ผู้เลือกตั้งไม่สามารถกำหนดเลือกบุคคลที่จะเป็นผู้แทนของตนได้โดยตรง ต้องเลือกคนที่ผ่านการคัดเลือกโดยพรรคเพื่อนันั้น เพื่อกันเป็นการให้อำนาจแก่กลุกการบริหารของพรรคการเมืองต่าง ๆ มากเกินไป

(5) ผู้เลือกตั้งกับ ส.ส. อาจไม่รู้สึกมีส่วนพันธ์ต่อกัน ในลักษณะบุคคลต่อบุคคล การขาดความสัมพันธ์เชิงบุคคล ไม่อาจทดแทนด้วยความสัมพันธ์ระหว่างผู้เลือกตั้งกับพระค์ การเมือง ซึ่งมีความเป็นนามธรรมมากเกินไป

6. การเลือกตั้งแบบวิธีผสมผสาน

การเลือกตั้งแบบที่ถือความแน่นสุขสุดก็ตี การเลือกตั้งแบบสัดส่วนก็ตี ต่างก็มีข้อดีและข้อเสีย จะมีแบบวิธีใดที่สมบูรณ์แบบกว่าที่หรือไม่ อันที่จริงแบบบวิธีที่ดีพร้อมสมบูรณ์แบบคงไม่มี เพราะถ้าจะแก้ไขข้อเสียของวิธีที่กล่าวถึงข้างต้น ก็ต้องเพิ่มความยุ่งยากมากขึ้นเป็นอย่างมาก ดังนั้น แบบบวิธีใดที่จะคิดค้นขึ้นมาใหม่แม้จะลดข้อเสียของแบบบวิธีเดิม ๆ ลงได้ แต่จะมีข้อเสีย คือยุ่งยากขึ้นหรือมีความเรียบง่ายน้อยลง

แบบวิธีเลือกตั้งที่มีการคิดคันขั้นใหม่ มักจะเป็นการนำเอาแบบวิธีเดิมทั้งส่วนของรัฐสภาและส่วนของสภานิติบัญญัติมาใช้ร่วมกัน เช่น การจัดการแข่งขันการเลือกตั้งที่มีการกำหนดเขตเลือกตั้งให้ใหญ่กว่าเดิม หรือการกำหนดจำนวนสมาชิกในแต่ละเขตเลือกตั้งให้เท่ากัน ทำให้การเลือกตั้งมีความโปร่งใสและยุติธรรมมากขึ้น

การลดลักษณะพหุนิยมหรือความหลากหลายของพาร์ค
เล็กพาร์คน้อยในสภากาชาดทำได้ โดยการกำหนดคะแนน
เสียงขั้นต่ำที่บัญชีรายรับได้รับ มีระดับ จะไม่นำบัญชี
รายรับนั้นไปจัดสรรจำนวน ส.ส. สำหรับประเทศไทย
คะแนนเสียงขั้นต่ำคือ 5%

ในที่นี้จะยกตัวอย่างของการเลือกตั้งแบบวีธีผสม
ผ่านไวโอดิจิตัล เช่น ดังนี้

6.1 การเลือกตั้งแบบวิธีคู่ขนาน (Parallel)

การเลือกตั้งแบบวิธีคู่ขนานนับว่าเป็นการเลือกตั้งแบบวิธีผสมผสานที่มีความซับซ้อนน้อยกว่าแบบวิธีผสมผสานอื่น ๆ และมีส่วนช่วยพัฒนาการเมืองขนาดเล็กให้ได้มีที่นั่งในสภา หรือช่วยให้จำนวนที่นั่งในสภาเป็นสัดส่วนกับคะแนนเสียงมากขึ้นน้ำง อย่างไรก็ได้ ในกรณีของประเทศไทยซึ่งพรรคการเมืองยังไม่สามารถนำเสนองานเลือกในเชิงนโยบายหรือเชิงอุดมการณ์การเมืองอย่างชัดเจนเท่าที่ควร และผู้เลือกตั้งมักให้ความสำคัญแก่ตัวบุคคลของผู้สมัคร พรรคการเมืองขนาดเล็กยังมีโอกาสอยู่มากที่จะได้รับเลือกตั้งเข้าไปในสภา แต่ถ้ามีการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตอย่างเดียว แนวโน้มในอนาคตคือจำนวนพรรคราษฎร์จะลดลง คือมีพรรคราษฎร์เมืองใหญ่ ๆ ก็เดินไม่กี่พรรคร ใช้การเลือกตั้งแบบวิธีคู่ขนานสำหรับกรณีของประเทศไทยด้านหนึ่งอาจจะเป็นการมองกรณีใกล้ถึงปัญหาที่จะเกิดในอนาคต (คือในอนาคตแบบวิธีนี้จะช่วยพรรคเล็กให้ได้มีที่นั่งในสภาบ้าง) อีกด้านหนึ่งเป็นความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาเฉพาะของประเทศไทย เช่น

(1) การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อใช้เขตประเทศไทยเป็นเขตเลือกตั้ง ความหวังใหญ่ของเขตเลือกตั้งทำให้ชื้อเสียงได้ยาก

(2) ผู้ที่มีความสามารถและเป็นที่ยอมรับระดับชาติบางคนลังเลใจที่จะลงสนามแข่งขันในท้องที่ได้ท้องที่หนึ่ง เพราะต้องเผชิญการแข่งขันสูง และไม่พร้อมที่ใช้วิธีการต่าง ๆ นานาเพื่อเข้ามายังการเลือกตั้ง ดังนั้น การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านี้

(3) เมื่อจากรัฐธรรมนูญบัญญัติให้ ส.ส. พ้นจากตำแหน่งเมื่อไปเป็นรัฐมนตรี ในกรณีที่เป็น ส.ส. แบบแบ่งเขตต้องมีการเลือกตั้งซ้อม แต่ในกรณีที่เป็น ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อก็เพียงแต่เลื่อนบุคคลถัดไปในบัญชีรายชื่อของพรรคนั้นเป็น ส.ส. แทน ทำให้ไม่ต้องเสียเปลืองไปกับการเลือกตั้งซ้อม อีกทั้งในการเลือกตั้งซ้อมไม่สามารถมั่นใจได้ว่าผลออกมาระยะได้ ส.ส. จากพรรคเดิมหรือแม้

แต่จากพรรคร่วมรัฐบาลหรือจากพรรคร่วมฝ่ายค้าน ถ้ามีการเลือกตั้งซ้อมหลายตำแหน่ง อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงข้างมากในสภากำ

ดังนั้น นายกรัฐมนตรีคงจะพิจารณาแต่ตัวรัฐมนตรีจากบุคคลที่เป็น ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อเป็นส่วนใหญ่ การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจึงมีความสำคัญในอีกมิตินึง คือเป็นการเลือกรายบุคคลที่มีความเหมาะสมจะเป็นรัฐมนตรี ในระบบวารธสภาก ผู้บริหารประเทศมาจากการเลือกตั้งโดยอ้อม กล่าวคือ ประชาชนเลือก ส.ส. แจ้ง ส.ส. เลือกนายกรัฐมนตรี แจ้งนายกรัฐมนตรีเลือกรัฐมนตรี แต่เดิมนายกรัฐมนตรีจะเลือกใครเป็นรัฐมนตรีก็ได้ แต่ปัจจุบันคงจะจำกัดแวดวงของบุคคลที่จะเป็นรัฐมนตรีมาที่บุคคลที่เป็น ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ เป็นส่วนใหญ่ กล่าวได้ว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งผู้บริหารประเทศมากขึ้น โดยการเลือกตั้งบัญชีรายชื่อนั้นเอง

6.2 การเลือกตั้งแบบสัดส่วนที่มี ส.ส. แบบผสม

การเลือกตั้งแบบสัดส่วนที่มี ส.ส. แบบผสม (Mixed Member proportional MMP) มีการใช้อูปในประมาณ 7 ประเทศไทย รวมทั้งเยอรมัน เม็กซิก และอิตาลี แบบวิธีการเลือกตั้งนี้คล้ายกับแบบวิธีคู่ขนาน คือ มีทั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขต และมี ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ แต่ต่างกับแบบวิธีคู่ขนานในแห่งที่ว่า จำนวน ส.ส. ทั้ง 2 ประเภทของพรรคราษฎร์จะเป็นไปตามสัดส่วนของคะแนนที่พรรคราษฎร์ได้รับในระดับประเทศหรือระดับลัฐ สำหรับตัวอย่างประเทศไทย เยาวชน การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อใช้เขตมลรัฐ (Land) เป็นเขตเลือกตั้ง ผู้เลือกตั้งจะได้รับบัตรเลือกตั้ง 1 ใบ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ชิ้น ชิ้กหนึ่งมีช่องทำเครื่องหมายให้กับบาร์เพื่อเลือกผู้สมัครแบบแบ่งเขต 1 คน อีกชิ้กหนึ่งมีช่องทำเครื่องหมายให้กับบาร์เพื่อเลือกพรรคราษฎร์เมือง 1 พรรคร โดยอาจเลือกพรรคกับผู้สมัครให้ตรงกันก็ได้ หรือเลือกผู้สมัครจากพรรคนั้น

สำหรับตัวอย่างประเทศไทย เยาวชน การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อใช้เขตมลรัฐ (Land) เป็นเขตเลือกตั้ง ผู้เลือกตั้งจะได้รับบัตรเลือกตั้ง 1 ใบ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ชิ้น ชิ้กหนึ่งมีช่องทำเครื่องหมายให้กับบาร์เพื่อเลือกผู้สมัครแบบแบ่งเขต 1 คน อีกชิ้กหนึ่งมีช่องทำเครื่องหมายให้กับบาร์เพื่อเลือกพรรคราษฎร์เมือง 1 พรรคร โดยอาจเลือกพรรคกับผู้สมัครให้ตรงกันก็ได้ หรือเลือกผู้สมัครจากพรรคนั้น

และเลือกพารคที่ต่างออกไปก็ได้ จำนวน ส.ส. ทั้งสอง ประเทกมีจำนวนเท่า ๆ กัน ตัวอย่างเช่น ในมลรัฐ (Land) หนึ่งมี ส.ส. แบบแบ่งเขต 20 คน ส.ส. บัญชีรายชื่อจะมี ประมาณ 20 คน เช่นกัน ผลการเลือกตั้งแบบสัดส่วน จะนำมาคำนวณเพื่อจัดสรรจำนวน ส.ส. ของแต่ละพารค ซึ่งสมมติว่ามีจำนวนรวมทั้งสิ้น 40 คน เมื่อทราบจำนวน รวมและทราบจำนวน ส.ส. แบบแบ่งเขตของแต่ละพารค แล้ว ก็นำไปคำนวณจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ ซึ่ง เท่ากับจำนวนรวมหักลบจำนวน ส.ส. แบบแบ่งเขตนั้นเอง สมมติผลการเลือกตั้งเป็นดังนี้

ชื่อพารคการเมือง	จำนวนรวม ส.ส. ที่จัดสรร ตามสัดส่วน (1)	จำนวน ส.ส. แบบแบ่งเขต (2)	จำนวน ส.ส. แบบ บัญชี รายชื่อ (1)-(2)
1. พารคปีง	16	7	9
2. พารคwang	2	3	-
3. พารคym	12	6	6
4. พารค่นาน	10	4	6
รวม	40 คน	20 คน	21 คน

ตัวอย่างข้างต้นคงไม่เกิดขึ้นแต่ก็เป็นไปได้คือ พารค วังไม่ได้รับความนิยมในระดับมลรัฐ แต่ส่งผู้สมัครแบบ แบ่งเขตที่มีบุคลิกภาพโดดเด่น จึงมีผู้สมัครแบบแบ่งเขต ได้รับเลือกตั้ง 3 คน แต่ได้รับจัดสรรจำนวนรวม ส.ส. เพียง 2 คน ในกรณีนี้ พารคwang จะได้ ส.ส. แบบแบ่งเขต 3 คน (ไม่ลดจำนวน) และไม่มี ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อเลย แต่การไม่ลดจำนวน ส.ส. แบบแบ่งเขตของพารคwang มี ผลทำให้ ส.ส. จากบัญชีรายชื่อ มีจำนวนรวม 21 คน แสดง ว่า ส.ส. จากมลรัฐนี้จึงมีทั้งสิ้น 41 คน แทนที่จะเป็น 40 คน ตามที่วางแผนเป้าหมายไว้

การเลือกตั้งแบบสัดส่วนที่มี ส.ส. แบบผสม ทำให้มี ส.ส. ที่ผูกพันกับพื้นที่ ทำให้ที่นั่นในสภานี้เป็นสัดส่วนกับ คะแนนเสียงที่แต่ละพารคได้รับ และผู้เลือกตั้งมีโอกาส เลือกมากขึ้น คือ เลือกทั้งคนและพารค แต่ก็ยังคงมีข้อ

เสียชี้งเป็นข้อเสียที่ว่าไปของการเลือกตั้งแบบสัดส่วน บางกับ ข้อเสียของการมี ส.ส. สองประเภท

6.3 การเลือกตั้งแบบเสียงเดียวถ่ายโอนได้

ในความเห็นของนักรัฐศาสตร์บางคน การเลือกตั้ง แบบเสียงเดียวถ่ายโอนได้ (Single Transferable Vote STV) เป็นแบบวิธีที่น่าสนใจที่สุด แต่ก็มีเพียง 2 ประเทศ คือ ไอร์แลนด์ และมอลตา เท่านั้นที่เลือกใช้แบบวิธีนี้ อย่างไรก็ดี นักรัฐศาสตร์ที่สนับสนุนแนววิธีนี้ก็ให้เหตุผล ว่า มีคนใช้สิทธิ์เพราที่อยู่ง่าย แต่ถ้าพยายามทำความ เข้าใจก็จะเห็นว่าไม่ยุ่งยากนัก

การเลือกตั้งแบบวิธีนี้ เป็นการเลือกตั้งแบบหนึ่งเขต หลายคน (เข่นเดียวกับการเลือกตั้งแบบสัดส่วน) เป็นการ เลือกตัวบุคคลโดยลงคะแนนให้คน ๆ เดียว แต่มีการจัด ลำดับตามชอบ คือเลือกคนลำดับสองไว้ด้วย และในการ กำหนดว่าผู้ใดได้รับเลือกตั้งนั้น พยายามจะคำนึงถึง คะแนนเสียงทุกคะแนน เช่นเดียวกับการเลือกตั้งแบบ สัดส่วนผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง จะต้องได้รับคะแนนเสียงสูงกว่า คะแนนเฉลี่ย (Quota) ดัดแปลงค่าหนึ่งซึ่งคำนวณดังนี้

$$\text{คะแนนเฉลี่ยตัดแบ่ง} = \frac{\text{คะแนนรวม}}{\text{จำนวน ส.ส.} + 1} + 1$$

การที่ต้องดัดแปลงคะแนนเฉลี่ย ก็เพราะถ้าใช้คะแนน เฉลี่ย (คะแนนรวม/จำนวน ส.ส.) ก็จะมีค่าสูงเกินไป ทำ ให้กำหนดตัวผู้ได้รับเลือกตั้งได้ยาก

คะแนนที่ผู้สมัครได้รับจะถ่ายโอนไปให้ผู้สมัครคนอื่น ที่ถูกเลือกในลำดับสองได้ก็ต่อเมื่อ (ก) ผู้สมัครคนนั้นได้ รับเลือกตั้งแล้ว ในกรณีให้ถ่ายโอนเฉพาะคะแนนที่เกิน คะแนนเฉลี่ยตัดแบ่ง (ซึ่งถือว่าได้ถูกใช้ไปแล้ว) ในการเลือก ตั้งผู้สมัครคนนั้น หรือ (ข) ผู้สมัครคนนั้นได้รับคะแนน น้อยกว่าผู้สมัครคนอื่น ๆ

ตัวอย่างเช่น ในเขตเลือกตั้งหนึ่งมี ส.ส. ได้ 3 คน

มีผู้สมัคร 5 คน ซึ่งผู้เลือกตั้งเลือกได้คนเดียว และผลการนับคะแนนเป็นดังนี้

นายมะโรงมีคะแนนเสียง 25,000 คะแนน ซึ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยตัดแบ่งจัดให้รับเลือกตั้ง คะแนนส่วนเกินของนายมะโรงเท่ากับ 4,999 คะแนน ให้นับตัครเลือกตั้งทั้ง 25,000 ใน ที่เลือกนายมะโรงในลำดับหนึ่งมาพิจารณา ว่าเลือกผู้สมัครคนใดในลำดับสูง จากนั้นใช้บัญญัติ trajectory คัดตั้งนี้ ถ้าสมมติบัตรเลือกตั้งมี 4,999 ใน (แทนที่จะเป็น 25,000 ใน) ผู้สมัครที่ถูกเลือกในลำดับสองแต่ละคน จะได้รับคะแนนเท่าไร แล้วให้ถ่ายโอนคะแนนเหล่านี้ให้แก่ ผู้สมัครตั้งแสดงในตารางข้างต้น ผลปรากฏว่า นายมะโรงได้รับคะแนนเกินคะแนนเฉลี่ยตัดแบ่งและได้รับเลือกตั้งไปอีกคนหนึ่ง ลำดับต่อไปเป็นน้ำค้าง 7,000 คะแนน ของนายวอก (ที่ได้รับคะแนนน้อยที่สุด) ถ่ายโอนไปให้ผู้สมัครคนอื่น ตามการเลือกผู้สมัครในลำดับสองในบัตรเลือกตั้ง 7,000 ใน ที่เลือกนายวอกในอันดับแรก สมมติว่าผลการถ่ายโอนเป็นดังแสดงในตาราง ควรนิยามว่ามาร์ก ได้รับเลือกตั้ง

การเลือกตั้งแบบเสียงเดียวถ่ายโอนได้ รวมข้อดีของ การเลือกตั้งแบบวิธีอื่น ๆ คือมีเสรีภาพในการเลือกบุคคล

เลือกไม่จำกัด (เลือกลำดับหนึ่งและลำดับสอง) และ คะแนนทุกคะแนนนำมาใช้คำนวณผลการเลือกตั้ง แต่ก็ มีข้อเสียคือความซับซ้อนและผู้สมัครของพรรคเดียวกันอาจต้องมาแข่งขันกันเอง

7. สรุป

แบบวิธีการเลือกตั้งมีอยู่หลากหลาย ในบทความนี้ ได้จำแนกแบบวิธีหลัก ๆ ไว้ 3 แบบวิธี ซึ่งจากการสำรวจ การเลือกตั้งใน 211 ประเทศ หรือดินแดน (Territory) พบว่าทั้ง 3 แบบวิธีมีความแพร่หลายต่างกันดังนี้

(1) แบบวิธีที่ถือคะแนนสูงสุด (Majority Vote) มีใช้ใน 115 ประเทศหรือดินแดน คิดเป็นร้อยละ 54.5

(2) แบบวิธีสัดส่วน (Proportional Representation) มีใช้ใน 67 ประเทศหรือดินแดน คิดเป็นร้อยละ 31.8

(3) แบบวิธีสมมผาน มีใช้ใน 29 ประเทศหรือดินแดน คิดเป็นร้อยละ 13.7

ถ้าจำแนกย่อๆ ลงไปอีกจะได้การกระจายของแบบวิธี ต่าง ๆ ดังตารางต่อไปนี้

แบบวิธีเลือกตั้งหลัก	แบบวิธีเลือกตั้ง	จำนวนประเทศหรือดินแดนที่ใช้	ร้อยละ (%)
1) แบบวิธีที่ถือคะแนนมากที่สุด	การเลือกตั้ง 1 เขต 1 คน - รอบเดียว (FPTP)	70	23
2) แบบวิธีสัดส่วน	- ส่องรอบ (TRS)	31	15
3) แบบวิธีสมมผาน	- จัดลำดับความชอบ (AV) การเลือกตั้ง 1 เขต หลายคน - เลือกทั้งหมด (BV)	2	1
หมายเหตุ	- เลือกคนเดียว (SNTV)	10	5
การจำแนกแบบ	การเลือกนับบุรุษรายชื่อ (PR)	2	1
วิธีเลือกตั้ง ในที่นี้แตกต่างจากข้อมูล	การเลือกตั้งแบบคู่ขนาน (Parallel)	67	32
ในอินเตอร์เน็ตเลือกน้อย	การเลือกตั้งแบบสัดส่วนที่มี ส.ส. แบบผาน (MMP)	20	9
	การเลือกตั้งแบบเสียงเดียวถ่ายโอนได้ (STV)	7	3
	รวม	211	100

การเลือกตั้ง ส.ส. ในประเทศไทย เป็นการเลือกตั้งแบบคู่ข่านซึ่งเป็นแบบวิธีผสมผสานแบบวิธีหนึ่ง ส่วนการเลือกตั้ง ส.ว. เป็นการเลือกตั้ง 1 เขต หลายคนแบบที่เลือกคนเดียว ซึ่งเป็นแนววิธีหนึ่งในบรรดาแบบวิธีที่ถือคะแนนมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

1. Jean-Marie Cotteret, Claude Emeri, 1994; *Les Systems Electoraux*; Presses Universitaires de France, Paris
2. International IDEA, Dept. of Economic and Social Affairs, UN, IFES; <http://www.aceproject.org/main/english/es/menu.htm>

